

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Secunda. De Prædicamento Substantiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

illam qua dico quod accidentia etiam possint poni in concreto.

Opponitur Autoritas tam Scoti q. 15. universi ubi dicitur *concreta accidentia non esse in genere, nisi reductivè loquendo simpliciter*: tum Aristotelis 3. Top. cap. 1. ubi ait, *Justitiam, & non justum esse in prædicamento*, ergo accidentia non ponuntur in concreto in prædicamentis. Attamen ad utramque autoritatem & quod Scotus & Aristoteles, vel loquantur de concreto pro aggregato ex subiecto & accidente, vel quod non sit in prædicamento nisi ratione forme significatæ, & quia coordinatio concretorum pendet à coordinatione formarum, sicut universaliter verum est denominativa pendere à formis denominantibus.

Arguitur Etiam contra positionem in abstracto. Accidentia debent poni eodem

modo in prædicamento, quo respiciunt substantiam, sed substantiam respiciunt in concreto & non in abstracto, ergo in prædicamento non ponuntur in abstracto. R. concessa mihi, negando ma. quia quomocunque exprimantur accidentia, propria passio ipsorum est aptitudo, seu naturalis exigentia ad respiciendam substantiam tanquam illud à quo dependant in esse & conservari, naturaliter loquendo tamen absolute possent accidentia conservari sine subiecto, ut patet de accidentibus Eucharisticis.

Instatur: Accidentia in abstracto sunt incompleta, ergo nequeunt sic poni in prædicamento. R. negando ant. quia non prædicantur ut pars essentialis, vel integralis Physica, imò si essent talia in abstracto essent talia, ut patet de differentis quomodocunque exprimantur.

DISPUTATIO II. DE PRÆDICAMENTO SUBSTANTIÆ.

Descendo post examinationem prædicamentorum in communi ad examinanda eadem in particulari, inter quæ tum ob perfectionem, tum quia cæterorum basis est & fundamentum primum locum occupat sibi substantia, unde post Aristotelem etiam de ea hic agam, & examinabo tam essentiam ejus, quam divisiones & proprietates, unde sit

QUÆSTIO I.

Quid sit Substantia, seu in quo consistat ratio ejus formalis constitutiva?

Substantia non modò apud sacros & profanos Scriptores, verum etiam apud Philosophos variè accipitur, nam primò accipitur pro alicujus rei fundamento, sic D. Paulus in Epistola ad Hebræos cap. 11. dicit: quod fides sit substantia sperandarum rerum, argumentum non apparentium. Et similiter Lucæ 16. accipitur pro possessione, divitiis & bonis fortunæ, nam loco citato habetur sic: da mihi portionem substantiæ quæ me contingit, quod etiam in vulgari sermone est frequentissimum. Apud Aristotelem lib. de mundo invenitur etiam quod substantiam accipiat pro rebus, quæ non in apparentia, sed in rei veritate sunt, sic dicit quod eorum quæ certantur in aère partim specietenus esse, partim substantiam habere, Apud Philosophos verò ordinariè accipitur pro natura & essentia alicujus rei, sic dicit D. Augustinus lib. 2. de Moribus Manich. cap. 2. *Nulla natura malum, si quod contranaturam est id erit malum: & cap. 8. Nulla substantia est mala.* Sed hæc acceptio non est ad propositum præsens, quia sic comprehendit etiam accidentia, quæ veram naturam veramq; habent essentiam, in proposito autem naturam substantiæ inquiri prout contradistinguitur ab accidente, ut opposita juxta se posita magis elucescant, nam etiam de accidente in sublequente agam disputatione. Qualiter autem explicari possit quomodo distinguatur multi variant, mihi videtur tamen optimus iste esse modus, quod quemadmodum rationes formales distinguendi DEUM à creatura sunt esse à se &

esse ab alio, sic rationes formales distinguendi substantiam ab accidente sunt esse per se & esse in alio. Esse autem in alio intelligo ens aliquod aptum natum existere in altero, quod dupliciter contingere potest, vel tanquam in subiecto informationis, & sic sunt formæ substantiales informantes in materia veluti in subiecto & anima rationalis in corpore humano & in hoc sensu accidentia non sunt in alio, quia non sunt in alio tanquam formæ informantes materiam primam, per se & substantialiter unum per se constituentes. Secundò ergo sumitur pro subiecto inhæSIONIS, & sic sunt omnia accidentia in subiectis suis, sive illa sint materialia, sive spiritualia cum quibus non faciunt unum per se, & hoc vel actualiter, sic est albedo & dulcedo in lacte, vel aptitudinaliter sicuti sunt accidentia Eucharistica, quæ licet actu non sint in subiecto suæ ultimato actu, sunt tamen aptitudine, ex eo quod connaturaliter putant illi in esse nisi per divinam impedirentur potentiam. E contra verò non esse in alio potest iterum tripliciter sumi & intelligi, primò negativè prout dicit illam duplicem negationem essendi in alio scilicet actualiter, vel aptitudinaliter, veluti in subiecto inhæSIONIS & si sic sumatur potest appellari propria passio negativa substantiæ: secundò pro ineptitudine positiva ad inhærendum alteri & sic est aliquis respectus aptitudinalis quo substantia est apta nata per se stare sine dependentia actuali, vel aptitudinali ad aliud, tanquam ad subiectum inhæSIONIS: tertio denique pro perfectitate quæ est ratio formalis constitutiva substantiæ & distinctiva ipsius ab omni alio, & de hac perfectitate, seu per se statione quaeritur in quaestione, an sit ratio for-

Aa 2

malis

F. Amandi Hermann Logica.

malis constitutiva substantiæ? secundo an sit quid positivum, vel solum aliquid negativum? ubi diversimodè sentiunt Autores; Communior tamen est sententia post Scotum 1. d. 3. q. 3. D. Thomam 1. contra Gentes cap. 25. cum qua

II.
*Describitur
Substantia.*

Dico 1. *Substantia est ens per se, seu perfectitas est ratio formalis constitutiva substantiæ.* Hæc est communior Scotistarum & etiam D. Augustini cap. 9. *Cat. Substantia dicitur, proprie dicta quæ neg. in subiecto est, neg. de subiecto significatur ut hic homo, hic equus.*

Probatur primò. Illud est ratio formalis constitutiva alicujus quod per se constituit ipsum in esse talis, & distinguit ipsum ab omni alio quod non est tale, sed ens per se, seu perfectitas constituit substantiam in esse substantiæ, & distinguit ipsam ab omni alio, ergò perfectitas erit ratio formalis constitutiva substantiæ; major est certa, probatur minor. Quia nihil est sic per se nisi sola substantia, & quælibet substantia est sic per se, ergò: probatur ant. quia si esset aliquid, maxime accidens, sed hoc non est: quia hujus ratio est esse in alia prout supra explicui, ergò.

Probatur secundò à paritate: Sicut se habet accidens absolutum ad respectivum, ita se habet substantia ad accidens, sed accidens absolutum est ens ad se, seu non dicit respectum ad aliud, sed simpliciter manet in se sistens, ergò substantia erit ens per se existens, seu nullum dicens respectum & ordinem ad aliud, & consequenter perfectitas erit formalis ratio constitutiva substantiæ.

III.

Arguitur: Forma substantialis vera est substantia, sed forma substantialis non est ens per se existens, ergò male dicitur substantiam esse ens per se, seu perfectitatem esse rationem formalem ejus: probatur minor, forma substantialis dependet ab alio veluti à subiecto, ergò forma substantialis non est ens per se; probatur ant. quia forma substantialis dependet à materia, tam bene sicut accidens à subiecto, ergò, probatur ant. quia sicut accidens non potest existere naturaliter sine subiecto, ita nec potest formaliter naturaliter existere sine materia, ergò. R. negando mi. cujus probationis ant. distinguo, forma substantialis dependet ab alio veluti à subiecto cum quo faciat unum per se, concedo ant. cum quo faciat unum per accidens nego ant. & consequentiam. Accidens itaque non facit cum subiecto unum per se, sed præsupponit semper illud jam factum.

Instatur: Facere unum per se non est ratio distinguendi & differendi essendi modi in alio, ergò impertinenter adfertur, consequenter nulla solutio. R. dist. ant. Facere unum per se non est ratio distinguendi & differencia essendi in alio sub expressa ratione essentiarum transeat, ant. Facere unum per se &c. in quantum existit facere unum per se sequitur alius modus existendi, nego ant. & consequentiam. Modus autem iste resultans est eò quòd ex forma & materia resultat quoddam compositum substantiale, quod nullo modo est, vel esse potest in alio: unde forma sicut ex se non est completa

substantia, ita etiam non habet statim completum essendi modum per se, sed habet tamen jam inchoatum, quia una cum materia in composito completur.

Urgetur. Compositum accidentale etiam sic se habet, ergò nulla solutio, probatur ant. quia sic lignum nullo modo esse in alio veluti in subiecto, ita etiam lignum album nullo modo potest esse in alio, ergò compositum accidentale etiam sic se habet. R. dist. ant. Compositum accidentale etiam sic se habet ratione formæ accidentalis, nego ant. ratione formæ substantialis concedo ant. & consequentiam, unde quando lignum album non potest esse in alio veluti in subiecto, hoc oritur ex forma substantiali, quod inde patet, nam etià superficies alba est compositum ex forma accidentali & subiecto, & tamen non est subsistens per se, sed necessario exigit esse in alio, hinc negari potest absolute antecedens Urfonis. Verumtamen adhuc contra conclusionem potest argui, quòd non conveniat soli substantiæ, sed etiam accidenti, quare.

Arguitur secundò. Nulla quidditas & essentia alicujus rei potest convenire alteri rei, sed esse per se convenit alteri, ergò esse per se non est ratio constitutiva substantiæ: probatur mi. quia convenit accidentibus, ergò, probatur, accidentia possunt per se existere ut patet de accidentibus Eucharisticis, ubi qualitates sunt sine ultimo subiecto, quantitas verò sine omni prorsus, ergò. R. concedo ma. negando minorem cum ant. probat. cujus probationem distinguo, accidentia possunt per se existere & stare ex sua vi nego ant. vi & virtute alienà concedo ant. Itaq; Accidentia Eucharistica non existunt & per se stant suà virtute & vi, sed vi alienà nempe DEI virtute, quia ea efficienter manutinet & supplet defectum subiecti.

Dico 2. *Perfectitas non consistit in duplici negatione actualis & aptitudinalis inherentiæ in alio, sed est simpliciter aliquid positivum.* Hæc est etiam communis Scotistarum contra Soncinam 5. Met. q. 14.

Probatur Conclusio. Ex Doct. 2. d. 3. q. 2. §. contra ista. Nihil simpliciter repugnat alicui enti per solam negationem, sed esse in alio simpliciter repugnat substantiæ, ergò non per negationem, probatur ma. negatio hincibilitatis in homine non fundatur in aliquo negativo, neque negatio rationalitatis in brutò, sed simpliciter in aliquo positivo.

Probatur secundò. Nihil potest esse simul alicujus rei essentia & proprietas, sed negatio essendi in alio est proprietas substantiæ, ergò non potest esse ejus essentia.

Dices. Non possumus explicare substantiam nisi per ordinem ad negationem essendi in alio, ergò ratio perfectitatis substantiæ formaliter consistit in illa duplici negatione. R. negando consequentiam. Quia multa non possumus explicare nisi per alia, quæ tamen nullo modo sunt de ejus essentia: sic non possumus explicare relationem nisi per ordinem ad extre-

ma, causam per ordinem ad effectum, potentiam per ordinem ad objectum, ubi tamen extrema non sunt essentia relationis, effectus quoque non est essentia causæ, nec objectum est essentia potentie.

Dico 3. *Perseitas etiam non consistit in re-*

per se aptitudinali ad quem sequitur negatio essendi in alio. Probatur. Quia sicut nihil positivum verè constituitur per aliquid negativum, ita nihil absolutum per aliquid respectivum, sed ille respectus aptitudinalis est merum quid relativum, ergo non poterit in illo consistere ratio substantiæ & perseitatis. Hinc dicendum quod illa aptitudo ad existendum sine dependentia ad aliud emanet à perseitate veluti à radice.

QUÆSTIO II.

Quod nam sit supremum genus in Prædicamento Substantiæ.

Quoniam Substantia prout contradi-

tingitur ab accidente trifariam sumi potest; Primum prout comprehendit omne illud, quod per se & à se existit & nulli alteri inheret, nec actum, nec aptitudinem & sic comprehendit tam Deum, quam substantias creatas, tam simplices quam compositas, tam completas quam incompletas; & hoc modo accepta substantia dicitur à subsistendo & non à subsistendo, quia Deus super omnia benedictus substantiarum substantia est, & tamen nulli rei subsistat minus alicui accidenti. Secundò modo accipitur pro omni eo quod per se non tamen à se existit, & sic comprehendit substantias creatas tantum, siue illæ complete fuerint, siue partes integrales, vel essentielles &c. & dicitur talis non solum à subsistendo, sed etiam à subsistendo, quia omnis substantia creata subsistere potest accidentibus. Tertiò strictissimè accipitur prout comprehendit omne ens creatum in se & per se existens, intelligendo per se illud quod non solum excludit inheretiam, sed etiam esse in alio ut pars in comparte, vel ut pars in toto & in hoc sensu comprehendit tam substantias simplices quam compositas. Ex his itaque tribus accipiendi modis substantiæ queritur quanam substantia, seu in quanam acceptione substantia constituat supremam genus substantiæ, seu primi prædicamenti. Circa quam materiam quintuplex est sententia. Prima sententia est Gregorii Major. Marfilii Bonetti Averse & Nominalium, qui constituunt supremum genus prædicamenti substantiæ in prima acceptione utpote qui omnes affirmant Deum in largiori acceptione posse esse in prædicamento substantiæ. Secunda sententia est Ammonii, Simplicii, Boethii & plurimorum Græcorum qui substantiam in secunda acceptione pro supremo genere statuunt, & consequenter asserunt non modo partes substantiales, vel integrales in prædicamento ponunt, sed etiam omnes differentias essentielles in eo collocant. Tertia sententia est Plotini, Alberti, Ægydii Honorati qui asserunt solum substantiam corpoream supremum genus. Quarta sententia est Nyphi, Averroes, Gandavensis qui substantiam corpoream cor-

ruptibilem pro supremo genere collocant, ut non modò angelos cum priori sententia, verum etiam celos à prædicamento substantiæ excludant. Quinta denique est communissima sententia quæ substantiam completam finitam, realem, siue illa sit spiritalis, siue materialis, prout sumitur in tertia acceptione, pro supremo genere constituit, & hæc sententia est Scoti Scotistarum D. Thomæ & Thomistarum communiter. Quia tamen hi authores non distinguunt de directæ & indirectæ positione, seu prout aliqua directè & aliqua reductivè in prædicamento aliquo constituuntur, idè fortè mediâ incedam viâ. Interim.

Dico 1. *Substantia in primo accipiendi modo ex præ allegatis non constituit supremum genus prædicamenti substantiæ.* Hæc sententia non modò in Scholis realibus communis, verum etiam est clara & expressa mens D. Augustini lib. 4. Confessio. cap. 16. ubi sic ait: Et satis aperte mihi videbantur loquentes de substantiis sicuti est homo, & quæ in illis essent, sicuti est figura hominis, qualis sit, & statura quot pedum sit: & cognatio cujus frater sit; aut ubi sit constitutus; aut quando natus; aut ster, an sedeat; an calcet, vel armatus sit, aut aliquid faciat, aut aliquid pariat, & quæcumque in his novem generibus quorum exempli gratiæ quedam posui, vel in ipso substantiæ genere innumerabilia reperiuntur; Quid mihi hoc proderat quando & oberat cum etiam te Deus meus mirabiliter simplicem, atque incommunicabilem illi decem prædicamentis putans quidquid esset omnino comprehensum, sic intelligere conarer quasi & tu subjectum esses tuæ magnitudini aut pulchritudini, aut illa essent in te quasi subjecto sicut in corpore cum tua magnitudo & tua pulchritudo sis tu ipse, corpus autem non eo sit magnum quo corpus est, quia etsi minus magnum & minus pulchrum esset, nihilominus corpus esset, falsitas enim erat quam de te cogitabam non veritas & signum mihi meæ, non firmamenta beatitudinis tuæ. Insuper enim & ita fiebat in me, ut terra spinas & tribulos pareret mihi & cum labore pervenirem ad panem meum. In quibus verbis expressè D. Augustinus asserit Deum super omnia benedictum non contineri in prædicamenti allegatis rationibus, quia quidquid in prædicamenti collocatur, vel est subjectum accidentium, vel ipsum accidens. Deus verò propter suam summam simplicitatem & immutabilitatem non potest subsistere accidentibus. Item lib. 7. de Trinit. cap. 5. ut eum refert Scotus 1. d. 8. q. 3. §. Tene opinionem meam mediam, ubi expressè dicit Augustinus: Manifestum est Deum abusive vocari substantiam, supra quæ verba explicant qualiter nam convincat, sic loquitur, Hæc ratio sic tenet (intellige eo quod Deus non possit subsistere accidentibus) Non intelligit quod ratio substantiæ sit subsistere accidentibus, sed ut substantia est genus, est limitata, omnia autem substantia limitata est capax accidentis, ergo substantia quæcumque est in genere potest subsistere alicui accidenti, Deus autem non, ergo. Augustino concordat Mellissus, Bernardus qui semper & ubiq; immutabilitatem DEI summè concelebrat, & omnem ab eo excludit imperfectionem qualis est subsistere accidentibus. Unum locum Eius quo nobis specialius favet adduco Sermo 6. in Cant. Cant. Ubi postquam Sermonem quinto egisset

II.
In prima acceptione non constituit hoc prædicamentum.

de quatuor spirituum generibus videlicet Dei, Angeli, hominis & pecoris differuisset singulisque, ad munia sua exercenda corpora aliqua attribuisse (Ex mente intelligi aliorum, & dubitanter loquendo, vel intelligendo per corpora accidentium variationem) tandem, veluti perfectionem soli Deo competentem cõcludit: Deum omnino incorporeum, seu omnimodè ilimitatum, ut nullo modo accidentibus substatre possit dicens: *Demus, ergò securi veram soli Deo, sicut immortalitatem, ita & incorporeitatem, quod solus spirituum universam corpoream naturam eo usque transcendat, ut quocumque corpore* (Nota bene quocumque corpore etiam angelico) *in quocumque opere non indigeat, solo spirituali natu cum vult, ad quæcumque vult agenda contentus &c.* Ex qua autoritate sic deducitur conclusio, Illud quod est summè simplex & minis compositum quàm Angelus, non potest constare genere & differentia, sed omne quod ponitur in prædicamento debet esse sub genere, ergò Deus cum sit simplicissimus nullo modo sub prædicamento contineri potest. Faver huic conclusioni D. Bernardus non modò in allegato loco, sed etiam in omnibus illis in quibus Deum necessarium infinitum & perfectissimum solidissimè propugnat. Accipe clarum ejus textum Serm. 51. de diversis ubi hæc habet. *Unus Deus est non habet sui generis cui valeat comparari.* Sed quæ ponuntur in prædicamenti debent ad alia comparari, ergò: Et ne longior sim addo mentem ejus in puris terminis lib. 3. de Amore Dei cap. 10. *Deus est summa & æterna substantia non subiecta prædicamenti vocum, aut cogitabilium.*

Probatur Conclusio etiam

ratione per Doctorem insinuata. Omne genus ut genus dicit partem essentiae, ergò genus ut genus est quid limitatum, probatur consequentia: solum finitum potest esse pars alicujus totius, ergò si genus est pars alicujus totius ex sua ratione formali est finitum & limitatum, probatur aut. quia nullum infinitum potest habere rationem partis, cum infinito nihil majus sit, parte autem est majus totum, subsumo substantia genus hujus prædicamenti ut genus est ens limitatum, ergò Deus summè infinitus non poterit contineri sub ea veluti sub genere & consequenter, Deus in prædicamento poni nequit, & ulterius sequitur quòd nec substantia in prima acceptione sit supremum genus hujus prædicamenti, quia in illa acceptione etiam comprehendit Deum super omnia benedictum. Sed Contra Conclusionem.

III.

Opponitur: Autoritas D. Augustini 5. Trinit. cap. 2. ubi ait: *Est tamen (Deus) sine dubitatione substantia, vel essentia, Exodi 3. Ego sum qui sum, quod enim mutatur non servat ipsum esse.* Damasceni 1. de Justific. cap. 7. dicit incorpoream esse differentiam substantiæ & sub se continere Deum & angelos: & 5. Trin. cap. 8. ait iterum D. August. quædam prædicamenta dici propriè de Deo, substantiam, scilicet relationem, & actionem, cætera improprie & metaphorice. R. ad primam Authorem D. Augustini cum ibi non asserere, quòd Deus possit poni in prædicamento substantiæ, sed dicere Deum substantiam esse, quod vocabulum est

datum representare tam substantiam prædicamentalem, quàm ipsum Deum & hoc ex eo quia Philosophi & Patres nomina adhibita ad significandas substantias creatas etiam adhibent ad significandam increatam, ut dicit: *Essentiam dico* (capite octavo, *quæ sola Græce dicitur quam usitatum* (nò dicit propriè, sed ex communi quodammodo usu) *substantiam vocamus.* Ad secundam auctoritatem ejusdem Doctoris Sancti dico eodem modo eum solummodo velle quòd termini significantes prædicamenta illa possunt etiam dici de Deo non in sensu prædicamento illorum, sed in propria significatione absque imperfectionibus quæ prædicamenta involvunt, ut sunt potentialitas, limitatio, compositio &c. Unde dicit 7. Trinit. cap. 3. Deum non esse ens scilicet prædicamentale, sed super ens, neque substantiam, sed super substantiam, eodem modo Responderi potest ad Autoritatem inter mediam D. Damasceni, Quod si Aristoteles adduceretur etiam pro contraria sententia explicari possit, quòd per Deum intellexerit non verum Deum quem agnovit, sed Deos positos ab antiquis qui dicebantur substantiæ quædam superiores subtilissima corpora habentes similes homines iis tamen perfectiores quia immortales.

Instatur. Omnis substantia subsistens accidentibus potest poni in prædicamento substantiæ, sed Deus potest subsistere accidentibus, ergò poterit poni in prædicamento substantiæ, probatur mi. Illud est accidens quod potest adesse, vel abesse sine subiecti corruptione, sed hæc potest esse in DEO, ergò: probatur, Deus sine sua corruptione dicitur Justificator, dicitur creator &c. sed hæc possunt adesse & abesse & Deus ipsis substat, ergò. R. dist. negando minorem cum minori probationis, cujus probationem dist. Dicitur Justificator & Creator per formam accidentalem intrinsecè in DEO inhaerentem & in ipso subiectatam nego ant. ma. per extrinsecam denominationem concedo ma. & nego minorem pro secunda parte, cum consequentia.

Urgetur: Volitio quæ Deus voluit ab æterno esse creator est realis forma, sed illa potuit non esse in Deo, ergò etiam aliquod accidens reale est in Deo: probatur mi. Illa volitio est libera, sed de ratione liberi est ut possit esse, vel non esse, ergò illa volitio potuit non esse consequenter accidens est, & aliquod in Deo. Ad hoc argumentum fusè responderetur in primo sententiarum, ubi explicatur quomodo non obstante immutabilitate Deus liberè produxit hunc mundum & omnia ad extra pro nunc. R. dist. mi. Illa volitio potuit non esse quantum ad substantiam, nego mi. quantum ad respectum rationis concedo mi. Itaq; volitio illa in substantia necessaria est sicuti ipse Deus, & veluti sunt omnes actiones immanentes Dei, sunt enim ipsemet Deus realitèr, libera dicitur tamen per respectum rationis quo contrahitur ad Creaturam, unde per hoc quòd non fuisset volitio creandi mundum solum tollitur respectus rationis & non aliquid reale.

Dico 2. Si res considerentur quomodocumque in prædicamento collocabiles, sive directe, sive indirectè, & redu-

IV.

In secunda acceptione potest substantia esse

& redu-

et reductivè, supremum genus prædicamenti substantiæ est substantia in acceptione secunda. Hanc apud Autores quidem sic propositam non reperi, exultimo tamen in re eam futurum communem.

Probatur Conclusio primò.

Authoritate Aristotelis qui in capite de substantia defendit partes integrantes veras esse substantias, quia non sunt in alio veluti in subiecto, sed veluti in toto Et 5. Met. 15. Inter substantias enumerat partes: & lib. 12. t. 12. substantiam dividit in materiam formam & compositum. Favet etiam Scotus quaest. 14. præd. ubi dicit: hanc Rationalem esse substantiam esse verioris ista quantum est substantia; imò expressè ibi videtur concludere differentiam in genere substantiarum verè esse substantiam.

Probatur Conclusio secundò:

ratione. Illa verè debent collocari in prædicamento substantiæ veluti suo supremo genere, quibus competit ratio substantiæ, sed omnibus contentis sub substantia in secunda acceptione competit ratio substantiæ, ergò erit genus ad illa, probatur mi. ratio substantiæ est esse per se, seu per se subsistere, ita ut non sit in alio veluti in subiecto cum quo faciat unum per accidens, sed hoc competit omnibus illis, ergò: probatur mi. substantia in secunda acceptione comprehendit tam partes essentielles quàm integrales, tam completas quàm incompletas, sed omnes illæ partes nate sunt facere unum per se & non sunt nate esse in alio veluti in subiecto, ergò. Imò satis probabiliter etiam censeo hoc potest de differentiis, quia licet illæ modum in essendi habeant quasi accidentalem, reverà tamen non sunt in alio veluti in subiecto inhesionis, nec concurrunt ad faciendum unum per accidens, sed unum per se, ergò de illis idem ferendum esset iudicium, & quamvis non possit formaliter de illis prædicari, hoc in primis ad indirectam reductionem non requiritur, potest tamen substantia de illis identicè prædicari.

Dico. 3. Eorum quæ directè in prædicamento collocantur supremum genus huius prædicamenti est substantia in tertia acceptione, scilicet finita & completa, contrahibilia per differentias ad omnes substantias completas finitas, tam corporeas quàm incorporeas, ita ut etiam comprehenduntur angeli & corpora celestia. Est Communis Scotistarum & Thomistarum & est etiam expressè Philosophi 5. Met. 15. & 7. top. 5. ubi expressè inter species substantiæ enumerat demonia, cælos & alia.

Probatur Conclusio etiam
ratione; Quia tam angeli quàm corpora celestia (de quibus tantum est difficultas) habent omnes condiciones reponibiles in prædicamento, ergò: ant. patet, quia sunt entia realia finita, completa ac univoca convenientia in ratione substantiæ, ut sic cum aliis substantiis sublunariis.

Confirmatur ratio: Quia illis conveniunt affectiones huius prædicamenti, ergò conveniunt in ratione substantiæ, probatur ant. quia substantia accidentibus; angeli enim substantiant volitionibus & intellectibus, corpora celestia quantitati & luminari, admittunt etiam

contraria, quia angelus est capax amoris & odii, cælum modò illuminatur modò lumine privatur, sunt etiam entia per se existantia ex genere & substantia constantia: ergò.

Opponitur Autoritas Aristotelis

10. Met. 16. Corruptibile & incorruptibile differunt genere, sed corpora celestia non sunt corruptibilia, ergò non conveniunt in genere substantiæ cum sublunariis. R. cum Doctore in 4. d. 6. q. 10. Philosophum loqui de genere Physico, id est de materia, non verò de Logico: & hæc est communis explicatio: nam sæpe Philosophus accipit genus pro materia, & patet etiam, quia nulla duo sunt ejusdem generis Physici, bene tamen Logici, quod potest continere nulla non pertinentia ad idem genus Physicum.

QUÆSTIO III.

De Divisione Substantiæ in Primam & Secundam.

Aristoteles capite 5. de Categ. quod

I.
est de substantia, eam divisit in primam & secundam, Substantiam primam vocat, (quæ neg. de subiecto dicitur) id est de nullo inferiori essentialiter prædicatur (neg. in aliquo subiecto est) id est nulli subiecto inhæret: Et ulterius ait, substantiam primam esse maximè substantiam, non ideo præcisè ut volunt aliqui, quod substat omnibus accidentibus singularibus, sed etiam quia substat ipsis substantiis secundis, seu prædicatis essentialibus, & nullum aliud ens, five sit substantia, five accidens substat ulterius primæ substantiæ, quare ibidem docet Philosophus species infimas esse magis substantias quàm subalternæ, quia magis accedunt ad substantias primas. Substantiam secundam describit, quæ non inest quidem subiecto scilicet inhesionis, tamen de subiecto aliquo dicitur, id est prædicatur de aliquo inferiori formaliter verbi gratia: homo de Petro & Paulo &c. In terminis sic ait Aristoteles, *Secundæ substantiæ dicuntur species in quibus ea quæ principaliter substantiæ dicuntur (id est primæ) insunt & harum specierum genera.* Utraque substantia dupliciter accipi potest, primò & secundò intentionaliter. Substantia prima primò intentionaliter sumpta, est quæ non potest communicari pluribus cum sui multiplicatione & tales substantiæ primæ sunt omnia individua & singularia; secundò intentionaliter sumpta est, quæ de uno solo prædicari potest: Substantia secunda primo intentionaliter sumpta est, quæ est communicabilis pluribus ea communicabilitate scilicet quæ requiritur & sufficit ad universalitatem, seu ad rationem naturæ communis; Secundò intentionaliter sumpta, quæ est prædicabilis de pluribus, prout sunt omnia genera & species. His prænotatis in hac quaestione inter Autores controvertitur, an prædicta divisio sit aliqua propria divisio, vel potius sit enumeratio plurium accidentium? Plures sunt qui putant esse veram divisionem, scilicet subiecti in accidentia. Attamen contra tales

Dico I. Prædicta divisio substantiæ in primam & secundam non est vera aliqua divisio propriè dicta.

II.
Divisio illa non est aliqua propriè dicta.

dicta Hanc tenet Pontius disp. 12. Logicae, quaestione secunda. Probatur Conclusio discurrendo per omnes divisionis species. Omnis bona & propriè dicta divisio aut est totius actualis in partes essentielles, ut si homo dividatur in corpus & animam; vel in partes Metaphysicas, ut si divideretur in animal & rationale; aut in partes integrales, ut si homo secerneretur in caput, manus, pedes, &c. Aut est totius potentialis in partes subjectivas, ut dum animal dividitur in hominem, & brutum; aut est divisio accidentis in sua subjecta, qualis est hæc alborum aliud est homo, aliud saccharum; aut accidentis in accidentia, ut alborum aliud est fluidum, aliud est molle; aut subjecti in accidentia, ut hominum alius est doctus, alius in doctus, pius alius, alius sceleratus &c. sed nulla ex his dividitur substantia in primam & secundam, ergo: ma. patet: minor probatur. Quia nihil dividitur in illas tanquam totum actuale, quia substantia prima completa, nec est pars essentialis, vel integralis alicujus rei; sed nec etiam tanquam totum potenziale; quia quicquid est totum potenziale in genere substantia, est substantia secunda, seu universalis, vel communicabilis de pluribus, & sic continetur sub altero membro divisionis; ergo non potest esse divisum in illa divisione, quia nunquam divisum debet contineri sub aliquo membro dividende; sed nec etiam tanquam accedens in varia subjecta, quia non significatur hic quod aliquid unum accedens conveniat substantia primæ & secundæ, nec tanquam accedens in accidentia, quia non proponitur aliquid accedens unum in specie, in diversis subjectis conjungi cum diversis accidentibus; nec deniq; tanquam subjecti in diversa accidentia, quia neque hic proponitur aliquid unum subjectum, quod afficeretur proprietatibus & accidentibus diversis, ergo non est aliqua vera & propria divisio, quia præter enumeratas species nullæ aliæ dantur veræ & propriæ divisiones.

III.
Non est divisio
subjecti in
accidentia
diversa.

Dices. Esse divisionem subjecti in accidentia diversa, sicut est hominis in doctum & in indoctum, ergo est bona divisio; probatur ant. sicut hæc est divisio subjecti in accidentia homo alius est doctus, alius indoctus; ita etiam hæc, substantia alia est universalis, alia singularis. R. negando ant. cum sua probatione & ratio disparitatis est, quia quotiescunque dividitur subjectum aliquid in accidentia diversa ipsum subjectum debet multiplicari, sicut multiplicatur homo doctus & indoctus, alioquin posset quis dicere bene idem omnino numero saccharum bene & propriè ac verè divisione dividi in saccharum album, & in saccharum dulce: quia suppono nunc quod tale sit saccharum, quod habeat albedinem & dulcedinem simul, id tamen nequaquam dici potest, ergo neq; in casu nostro cum etiam non multiplicentur subjecta, sed tantum significatur quod diversa accidentia competant substantia eidem, verbi gratia, universalitas & singularitas.

Instabis Idem numero saccharum in natura cum dulcedine sibi inhærente facit unum ens reale saltem per accedens, realiter distinctum ab illo quod facit cum albedine, & sic sub-

jectum adhuc multiplicari dici potest, ergo etiam sic dicendum de substantia prima & secunda & consequenter erit adhuc divisio subjecti in accidentia. R. distinguendo ant. facit unum ens reale &c. reduplicativè transeat ant. specificativè nego ant. & consequentiam. Ut autem sit divisio subjecti in accidentia, non sufficit quæcunque multiplicatio, sed requiritur ut etiam specificativè multiplicetur, ut patet de supra & communiter allegato exemplo, dum homo dividitur in doctum & indoctum, quia in hac divisione non est idem homo cui competit utrumque simul, similiter quando animal dividitur in hinnibile & risibile tanquam in proprietates, tunc utrumq; contrahitur per differentias, quæ constituunt plura entia realiter distincta, ut de se patet.

Urgebis. Doctor subtilis videtur omnino sentire esse divisionem subjecti in accidentia. ergo adhuc standum est in primo argumento. R. explicando Doctorem, cum scilicet aliud nihil velle, quam quod sit ibi enumeratio plurium accidentium, non verò propria aliqua divisio. Hinc

Dico 2. Quando Aristoteles dixit substantiam aliam esse primam, aliam secundam, nihil aliud voluit, quam enumerare accidentia & proprietates quæ uni eidemq; rei secundum diversas formalitates competunt. Hæc est in re communis.

Probatur Conclusio. Substantia secunda est realiter identificata substantia primæ, ergo quando dicitur, quod alia sit prima, alia secunda, aliud non sit, quam quod enumerentur plura accidentia ei convenientia, ant. patet ex dictis, ubi statui quod natura communis quæ appellatur substantia secunda, sit identificata singularibus quæ dicuntur substantia prima: probatur consequentia. Esse prædicabilem de pluribus ex una formalitate, & non esse prædicabilem de pluribus, sed de uno solo ex alia, sunt mera accidentia, sed natura & substantia secunda est prædicabilis de multis, & prima de uno solo, quæ substantia sibi realiter identificantur, ergo dum dicitur quod substantia alia sit prima, alia secunda, aliud nihil sit, quam quod recenseantur diversa accidentia.

QUÆSTIO IV.

De Divisione Substantia in corpoream & incorpoream.

Quamvis Aristoteles de hac divisione substantia nullam hic fecerit mentionem, videtur tamen non in congruè hic examinari ex eo quod ordinariè post definitionem adferatur divisio, in re autem hæc divisio multo celebrior est quam prior, unde etiam paulo diligentius pertractanda. Antequam autem ad aliquid resolvendum accedam, prænotandum tam Spiritum, seu substantiam incorpoream, idem enim est, quam corpus, seu substantiam corpoream multipliciter accipi posse. Et in primis Spiritus aliquid accipitur provento & aère ut patet Gen. 8. ubi habetur: adduxit spiritum super terram, & diminuta sunt aquæ, aliquando pro humore

more melancholico sic dicitur proverb. 17. Spiritus tristis exsiccat ossa. Item aliquando pro spiritibus vitalibus, vel animalibus, imò pro ipsa anima sensitiva: sic dicitur Eccles. 3. *Qui novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & spiritus iumentorum descendat deorsum*; quo sensu dicuntur animalia bruta, dum moriuntur, spiritum exhalare. tandem accipitur propriè pro spiritu, pro ut opponitur corpori: in prioribus enim locis omnia quæ dicebantur spiritus, erant etiam corpora, seu corporalia; prout verò opponitur corpori scriptura, de spiritu clarè habet Lucæ 24.

Corpus
multipliciter
accipitur.

Palpate & videte quia spiritus carnem & ossa non habet. Corpus similiter multipliciter accipitur: Primò pro corpore Physico, quod constat ex materia prima & forma corporeitatis, de quo latè in Physica; secundò accipitur pro Mathematico, estq; tertium membrum cum linea & superficie dividens quantitatem, & dicitur etiam quantitativum, quia habet trinam dimensionem secundum longitudinem, latitudinem, & profunditatem: Mathematicum, quia Mathematici illud veluti à materia abstractum secundum illas dimensiones præcisè considerant. Sumitur pro corpore Metaphysico tertio, quod est illud, de quo in linea recta prædicamentali prædicatur substantia, estq; illud quod constat substantia veluti genere & differentia corporea. In præfenti autem non agam de corpore Mathematico, nec de Physico, vel Metaphysico præcisè, sed de eo prout ab utroq; abstractitur; & de spiritu non in quacunq; acceptione, sed prout opponitur corpori in hac acceptione scilicet pro veris substantiis, hinc & illinc inquirendo, in quo nam ratio eorum formalis consistat? In qua materia plures repetuntur sententiæ. Prima minimè fundata & veluti erronea à Theologis rejecta, est Renati des Cartes part. 2. Philof. n. 4. qui rationem formalem corporis ponit in actuâli extensione, seu in eo quòd res sit extensa secundum longum, latum, & profundum. Secunda sententia est Patris Vasquez, Granado, Hurtadi & aliorum, qui dicunt rationem formalem corporis consistere indivisibilitate in partes integrantes, seu in habentia partium integralium extensivarum; e contra verò rationem spiritus in carentia talium partium extensivarum. Tertia sententia est aliquorum innominatorum, qui spiritum explicant per independentiam à materia, corpus verò per dependentiam. Quarta deniq; sententia est Arriagæ, Oviedo, qui statuunt corporis rationem in impenetrabilitate substantiæ cum alio ejusdem rationis; rationem spiritus verò in penetrabile. Sed hæ sententiæ omnes videntur multum difficiles, unde prius eas refutabo antequam meam aperiam mentem: quare.

II.
Hæc
corpora
non
sunt
simplicia
in
extensione.

Dico I. Falsa est sententia & erronea quæ dicit quòd ratio corporis consistat in actuâli extensione secundum longitudinem, latitudinem, & profundum. Hæc est omnium qui Theologicè Philosophantur, quamvis apud nullum sic proponatur.

Probatur Conclusio. De fide certum est in sacrosancta Eucharistia esse verum & reale corpus Christi, sed in Eucharistia corpus Christi non habet extensionem secundum longum, latum, & profundum: ergò falsa est & erronea sententia quæ dicit rationem corporis consistere in actuâli extensione illa: probatur mihi. Quia in Eucharistia non solum est totus Christus in hostia consecrata, sed etiam totus in qualibet illius parte, ut patet ex hymno D. Thomæ. Tantum sub fragmento quantum toto tegitur, ergò.

gum, latum, & profundum: ergò falsa est & erronea sententia quæ dicit rationem corporis consistere in actuâli extensione illa: probatur mihi. Quia in Eucharistia non solum est totus Christus in hostia consecrata, sed etiam totus in qualibet illius parte, ut patet ex hymno D. Thomæ. Tantum sub fragmento quantum toto tegitur, ergò.

Dices. Corpus Christi licet ibi sit, non habere tamen modum naturalem corporis, sed miraculosum aliquem, adeoq; non est ibi secundum præcisam rationem corporis. Sed contra; Ille modus miraculosus tollitne rationem corporis, vel non? si non, ergò erit ibi corpus secundum rationem formalem corporis, sed illud non est actuâliter extensum, ergò non consistit ejus ratio in actuâli extensione; si tollitur, ergò falsum est quòd sit ibi corpus, quod tamen hæreticum est asserere & expressè contra Concilium Tridentinum Sess. 13. cap. 3. Contra secundò Corpus Christi in Eucharistia habet modum quantitativum, & omnes perfectiones non dicentes ordinem ad locum, ergò multo magis ipsam rationem formalem corporis utpote cum illo plurimæ subiectentur perfectiones, ut patet de pulchritudine, figura. Contra tertio: si non haberet ibi naturalem modum, sequeretur ibi Christum, nec habere auditum, nec visum, aut ullum alium sensum qui tamen requirunt rationem præ viam formalem corporis.

III.

Dico 2. Non bene explicatur ratio formalis corporis per dependentiam à materia & spiritus per talem independentiam.

IV.
Ratio corporis non bene explicatur per dependentiam à materia.

Probatur Conclusio; quoad primam partem non implicat, quòd datur ali-quod corpus omninò simplex, imò defacto pluriimi tenent ita cælum esse corpus simplex, sed tale corpus tunc non dependeret à materia, ergò malè explicatur ratio corporis per dependentiam à materia, quia hoc esset corpus & tamen à materia non dependeret, probatur ma. Quia sicut datur substantia spiritualis incompleta simplex, verbi gratià anima rationalis, & substantia completa simplex verbi gratià angelus, ita similiter poterit dari incompleta simplex corporalis ut materia corruptibilem & completa simplex qualis esset corpus illud simplex verbi gratià cælum, empy reum aut ali-quod aliud.

Probatur etiam Conclusio ex parte spiritus quòd scilicet ejus ratio non consistat in independentia; Angeli sunt spirituales, sed in certum est an Angeli dicant dependentiam à materia, vel non, ut clarè demonstrat D. Bernardus in libris de Consideratione & Ser-mone 6. in Cant. Cant. ergò malè explicatur ratio formalis spiritus per independentiam à materia.

III
Idem
arguitur
in
sermone
6. in Cant.

Confirmatur; quia non implicat quòd DEUS creet angelos qui dependant à materia, sed illi angeli essent adhuc spirituales, ergò non explicatur bene ratio formalis angelis per independentiam à materia, patet major ex mente plurimorum sanctorum Patrum, qui

Bb

defacto

defacto putarunt angelos constare materia, ergò.

Confirmatur secundò. Materia est vera substantia, sed non spiritualis, ergò corporalis, quo posito subsumo: sed materia non dicit dependentiam ad materiam, ergò substantia corporalis male per eam explicatur.

V.

Dices: Angelos illos non futuros spirituales, ergò: probatur ant. quia illud non est spirituale quod dependet, vel constat ex materia, sed illi angeli constarent, ergò. R. negando ant. cujus probationis majorem dist. Illud non est spirituale quod constat materiâ sublunari, concedo ma. quod constat materiâ aliqua alia diversæ rationis, nego ma. & distinctâ similiter minori nego consequentiam. Itaq; Angeli illi licet constarent materiâ, non constarent tamen materiâ ejusdem rationis, sed alterius diversæ, quia illa materiâ esset adhuc indivisibilis sicut ipse angelus.

VI.

*Nec consistit
indivisibilitate.*

Dico 3. Ratio formalis etiam non consistit indivisibilitate, seu in habentia talium partium divisivarum. Hæc est Doctoris, 2. d. 12. q. 2. Aureoli Gottfredi.

Probatur Conclusio primò contra Thomistas: secundum ipsos animæ perfectiorum animalium sunt indivisibiles, sed animæ illæ non sunt spirituales, ergò ratio spiritus non consistit in indivisibilitate, seu in carentia partium divisivarum, & consequenter, nec ratio corporis indivisibilitate, seu habentia talium partium.

Probatur secundò. Habere partes extensivas non potest salvari sine pluribus, quia non potest salvari sine multis partibus, sed esse corpus salvatur sine multis partibus, ergò ratio formalis corporis non consistit in habentia tantum partium extensivarum.

Confirmatur. Quia indivisibilitas potest competere etiam corpori, ergò corpus non consistit præcisè in indivisibilitate, nec spiritus in indivisibilitate, quia nulla propria ratio formalis potest alteri competere.

Dices Non potest dari spiritus qui consistet partibus integrantibus, ergò ratio spiritus erit non habentia partium divisivarum. R. negando consequentiam, quia non sequitur ex eo quòd illud etiam competat corpori, ut dixi, & quia spiritus & corpus constituuntur differentius oppositis, ideoq; si illud competit corpori, non potest esse essentia & ratio formalis spiritus cum nulla essentia alteri competat.

VII.

*Nec per hoc
quod exigit
quantitatem.*

Dico 4. Nec bene describitur corpus, seu substantia corporalis quatenus à spirituali substantia distinguitur, per hoc: quòd connaturaliter exigit quantitatem, vel quòd sit impenetrabile cum alio ejusdem speciei. Prima pars est Pontii contra Baronem: posterior Baronis Contra Oviedo & Arriagam.

Probatur prima pars. Quia non repugnat substantia corporalis divisibilis quæ exigeret esse in loco commensurativè, seu cum proportionem partis ad partem, & tamen non exigeret connaturaliter ullam quantitatem,

qualem opinabantur multi Sanctorum Patrum esse angelos, quos proinde corporeos dixerunt; & quales defacto in multorum opinione sunt cæli, qui secundum illos nullam habent, vel exigunt quantitatem.

Confirmatur. Anima rationalis exigit connaturaliter quantitatem, quia exigit corpus quantum, & tamen non est corporea, sed est substantia spiritualis, ergò male explicatur substantia corporalis prout contradistinguitur à spirituali per hoc, quòd exigit quantitatem.

Probatur secunda pars. Nullæ duæ species possunt constitui per eandem differentiam ultimam specificam, sed impenetrabilitas est ratio constitutiva quantitatis, ut dicam infra, ergò non potest esse ratio formalis constitutiva substantiæ corporeæ: quòd si de minore quis dubitet, putans impenetrabilitatem esse tantum proprium quantitatis, & non differentiam, tunc sic urgeo argumentum, per nihil quod est proprium accidenti constituitur substantia quæcunque, sed impenetrabilitas est propria accidenti, ergò non potest esse ratio constitutiva substantiæ corporeæ.

Probatur eadem pars secundò: Quia potest dari aliquod corpus, quòd sit penetrabile cum alio ejusdem speciei, ergò in impenetrabilitate ratio substantiæ corporeæ non subsistit, probatur ant. quia si duo lapides ponantur, sine suis dimensionibus, demptis quantitibus erunt vera duo corpora: sed illa duo corpora sunt penetrabilia, cum alio ejusdem speciei, imò si ab uno solo lapide separatur quantitas erit penetrabilis cum alio, qui quantitatem suam adhuc habebit, ergò potest dari aliquod corpus quòd sit penetrabile cum alio, probatur major demptis dimensionibus ab illis lapidibus nihil substantiale ab eis auferretur, ergò manebunt adhuc veræ duæ substantiæ corporeæ tam completæ, sicuti prius erant: quia nulla pars essentialis, vel integralis esset eis ablata.

Probatur Conclusio quoad hanc partem tertio. Quia duo corpora non solum sunt sibi ad invicem impenetrabilia quæ sunt ejusdem speciei, sed etiam cum aliis diversarum specierum, ergò frustra ponitur ratio corporis in impenetrabilitate cum alio corpore ejusdem speciei, probatur ant. quia lapis non modo est impenetrabilis cum alio lapide, sed etiam cum ligno homine, bove &c.

Opponitur. Autoritas sacra Scripturæ Lucæ 24. *Palpate & videte quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Sed palpatio sine quantitate & impenetrabilitate haberi non potest, ergò quod corpus est palpari debet posse, & simul habere quantitatem cum impenetrabilitate, & consequenter in impenetrabilitate consistit ratio formalis corporis. R. argumentationem ex sacra illa præallegata auctoritate bonam esse, sequitur enim optimè, est palpabile & impenetrabile, ergò est corpus; sed nihil urget me, quia non nego illud quòd est palpabile corpus esse, sed solummodo quòd corpus in tota sua latitudine debeat esse tale, quia assero non implicare corpus aliquod quod natura-

VIII

naturaliter sit impalpabile & impenetrabile. Hinc est quia Ariaga facile ad præfata argumenta responderet, ut ipse putat & sat probabiliter, quod quantitas & substantia corporea sit unum & idem, & consequenter illas dimensiones & quantitatem ab ea separari non posse.

Probatur Conclusio quarto

cum Pontio. Quia si Deus crearet corpora quæ ex natura sua peterent esse penetrabilia, sicut defacto sunt corpora gloriosa per dotem penetrabilitatis, in quo nulla apparet implicancia, essent essentialiter vera corpora; sed illis corporibus non competere connaturaliter & essentialiter impenetrabilitas, sed potius penetrabilitas: ergo impenetrabilitas non est ratio formalis constitutiva substantiæ corporeæ, seu corporis in sua latitudine.

Dico 5. Bene explicatur ratio substantiæ

corporeæ ut sit: Quod sit substantia connaturaliter impenetrabilis occupare locum divisibilem indivisibiliter, ita sit tota in toto, & tota in qualibet parte. Contra substantia spiritalis quod sit illa substantia quæ de se apta nata est esse tota in toto, & tota in qualibet parte vel puncto spatii, vel subjecti sibi connaturaliter debiti. Hanc conclusionem apud nullum Classicum Authorem reperi, est tamen quoad posterio-rem partem P. Ludovici Connæi in suis M. qui putat eam proximam esse ad illam quam Pontius proponit. In rei veritate autem eam omnes tenere deberent Scotista; si conformiter ad sua principia procederent: nam dum agunt contra Thomistas asserentes animas brutorum perfectorum esse indivisibiles, sic argumentantur, si animæ brutorum essent indivisibiles, deberent esse spirituales, sed &c. probant seque- lam: quia si per impossibile anima rationalis dependeret in esse & conservari à corpore, non definiret adhuc esse spiritalis, modo esset tota in toto, & tota in qualibet parte, ubi expressè & forte in advertentes constituunt rationem sub- stantiæ spiritalis in esse totius in toto, & to- tius in qualibet parte, ergo. Probatur Con- clusio, tum ex refutatione aliarum sententia- rum, tum quia melius explicari non potest, tum quia omnibus & solis conveniunt.

Arguitur. Secundum sententiam etiam

per me probabilem non implicat, quod substan- tia corporea separetur à quantitate, sed facta tali separatione non potest ostendi ratio quare substantia materialis non possit connaturaliter esse tota in toto, & tota in qualibet parte, ergo male definitur substantia corporea quod sit illa cui repugnat occupare locum divisibilem indi- visibiliter, &c. Probatur minor, quia tota ratio quare res corporea non possit connaturaliter occupare locum divisibilem indivisibiliter est ipsius divisibilitas, ergo si potest res divisibilis sic occupare locum (quod teneo te qualibet re spiritali) potest etiam talis substantia, sublatâ quantitate, & sic consequenter malè describi- tur ratio formalis corporis & spiritus, vel si bene, tunc ruit tertia conclusio quod ratio cor- poris non consistat indivisibilitate. R. negan- do mi. Ratio autem est, quare non possit sic oc- cupare locum, quia licet illa substantia defacto non haberet quantitatem, tamen connaturali- ter postulat habere illam per quam ejus partes

sint impenetrabiliter extensæ; adeoque esse commensurativè in loco, unde de se talis sub- stantia separata à quantitate non est apta nata occupare locum divisibilem indivisibiliter, & quamvis ab angelo posset redigi ad minimam partem sui loci, vix tamen ad punctum.

Instatur. Ex dictis propriis non impli- cat quod Deus posset corpora producere quæ essent connaturaliter penetrabilia, ergo nulla solutio. R. negando consequentiam, quia ta- lia corpora adhuc non possent connaturaliter poni in puncto loci. R. 2. dist. ant. Ita ut illa corpora de se peterent occupare locum com- mensuratum, quamvis penetrabiliter non ex- cludendo alia corpora, concedo ant. ita ut non peterent idem locum commensuratum nego ant. & consequentiam. Ex dictis patet etiam quid dicendum ad probationem minoris, supra videlicet non quancunque divisibilitatem ex- cludere à loco indivisibili locatum divisibile, sed divisibilitatem entis corporei tantum, & quod hoc non sit gratis dictum ostendo, quia sicut est discrimen inter ipsas res corporeas æq; divisibiles in ordine ad occupandum locum: verbi gratiâ inter substantiam palmarem & quantitatem palmarem, quarum utraque est in tot partes divisibilis, in quor est altera, tamen una, verbi gratiâ, quantitas essentialiter occupa- re postulat locum palmarem, & quantitatem palmarem impenetrabiliter, & altera non; & sic non sola divisibilitas est ratio præcisè in se, sed in quantum est hujus entis.

QUÆSTIO V.

De Proprietatibus Substantiæ.

Aristoteles hic capite sexto sex enu-

merat substantiæ proprietates, quarum tres conveniunt substantiæ in communi, duæ verò substantiæ primæ, & una substantiæ secundæ, quas etiam hoc ordine producam & breviter explicabo, quamvis Philosophus indiscrimina- tim eas posuerit; unde tres sequentes compe- tent substantiæ in communi, quarta & quinta substantiæ primæ, & ultima tandem substantiæ secundæ. Itaque

Proprietas I. Substantiæ communi

est, *Non esse in alio*, scilicet veluti in subjecto in- hæsionis, id est quod nullo modo inhæreat alte- ri veluti accidens, neque natum sit inhærerè sicut nata & apta sunt ad inhæsionem acciden- tia Eucharistica, quamvis actualiter non inhæ- reant; hinc dicit q. 14. præd. Scotus, licet for- ma sit in materia, non est tamen in ea veluti in subjecto, sed tanquam informans in informato, quod dat ei esse simpliciter, seu cum qua consti- tuit unum per se simpliciter. Norandum ex di- ctis quod non esse in alio hoc modo dupliciter intelligi possit, vel negativè, vel positivè; si in- telligatur negativè, tunc non esse in alio dicit formaliter negationem actualis & aptitudina- lis inhærentiæ, & hæc negatio dici potest pro- prietas quarto modo, accipiendo scilicet proprietatem pro omni eo quod omni & soli necessariò convenit & non est essentielle ipsi. Si intelligatur positivè, non esse in alio, tunc illa ineptitudo effendi in alio potest accipi, vel pro

Sex sunt pro- prietates sub- stantiæ.

Prima est Non esse in alio.

perfectate constitutiva substantiæ, & sic non erit proprietas ut patet ex dictis; vel potest accipi pro aliquo respectu aptitudinali qui sequitur ad illud positivum, & talis respectus erit proprietas ipsius quartò modò realiter identificata.

III.

Secunda non habere contrarium.

Secunda Proprietas substantiæ in communi est. *Non habere contrarium.* Hæc proprietas ut omni substantiæ sit propria, quartò modò, debet intelligi de contrarietate proprie dicta quæ versatur inter formas positivas, quæ se mutuo nata sunt expellere, & expelli ab eodem subiecto inhæsionis prout contingit in pluribus qualitatibus, non verò alicui substantiæ, sive directe, sive lateraliter & reductivè ponatur in prædicamento; quia si sermo esset de contrarietate improprie dicta, quæ versatur inter ea quæ habent naturas sibi repugnantes, vel qualitates repugnantes & provenientes à talibus naturis, sic rationale & irrationale vocantur contraria; sic ignis & aqua contrariantur ratione qualitatum provenientium ab illis naturis, ignis aquæ, propter calorem, aqua igni propter frigus. Quod si dicas, quandoquidem illæ qualitates ab elementis emanant, & consequenter in igne & aqua prius fuisse debuit illa contrarietas, quia illa emanatio non probat in illis aliquam contrarietatem formalem, sed tantum virtutalem & radicalem in elementis ignis & aquæ. Dixi autem notanter ab eodem subiecto inhæsionis, quia certum est quòd formæ substantiales se invicem expellant ab eodem subiecto informationis, verbi gratiâ forma ignis & forma aquæ, ab eadem materia quam informant, sese expellunt.

IV.

Tertia Non suscipere magis & minus.

Tertia Proprietas est *Non suscipere magis & minus.* Sensus hujus proprietatis non est de substantia prout dicitur à substando, sic enim dicitur una substantia magis substantia quam alia, sed à subsistendo, seu per se existendo, & sic una substantia non magis per se existit quam alia, nec una dicitur magis substantia quam alia ut docet Scotus q. 1. 5. prædicam. Non est sensus quòd una substantia non possit magis, vel minus, id est, quòd una non possit esse perfectior quam alia, cum substantia hominis sit magis perfecta quam substantia equi, & minus perfecta quam substantia angeli; nec etiam sensus est quòd una substantia non possit magis perfici & augeri extensivè, quandoquidem pueri crescunt substantialiter, sensus ergò hujus proprietatis est, quòd substantia non suscipiat magis & minus quoad intensionem, ita ut jam sit magis intensâ, jam minus: sicut calor jam magis intenditur, jam minus, verumtamen hæc proprietas non competit soli substantiæ, quia etiam quantitas in hoc sensu non suscipit magis & minus, ut dicam infra.

V.

Quarta significare hoc aliquid.

Quarta Proprietas quæ competit substantiæ primæ est *significare hoc aliquid*, id est, prout communiter Doctores docent, substantia est nomen quod imponitur ad significandum singulare, quod est ita determinatum, ut non conveniat univocè pluribus, imò ita determinatum ut sit proprium nomen, verbi gratiâ, Petrus vel Bucccephalus, quare hæc proprietas non meretur nomen proprietatis, quia non competit solis: quia possunt etiam accidentia propriis

nomibus compelli, nec etiam omnibus substantiis primis, quia non omnes habent nomina propria, ut patet de arboribus, floribus & fructibus, &c. Plerumq; ergò in animalibus habet locum hæc proprietas, non tamen in omnibus ut proprium est idem ac peculiare.

Quinta Proprietas est, quæ etiam competit substantiæ primæ, *suscipere contraria*, seu esse susceptivum contrariorum, hæc proprietas competit omni substantiæ finitæ, unde etiam angeli licet non possint suscipere contraria materialia, possunt tamen spiritualia. Ut autem cognoscatur num hæc proprietas solis substantiis competat advertit, quòd hæc susceptio dupliciter contingere possit, primò per modum subiecti non ultimati, & sic etiam quantitati Eucharisticæ competit, secundò per modum subiecti ultimati, & in hoc sensu tantum substantia est susceptiva contrariorum, & in hoc sensu de ea locutus est Philosophus, quare etiam dixit: Maximè proprium est substantiæ ut una eadem numero permanens sit susceptiva contrariorum.

Sexta denique proprietas quæ substantiæ secundæ, seu cuilibet naturæ communi competit est *Prædicari univocè de primis substantiis*. Hæc univoca prædicabilitas si intelligatur prout est prædicabilis de pluribus secundum eandem rationem, sive illa ratio sit essentialis, sive non, non est proprietas quartò modò, quia etiam albedo prædicatur univocè de Petro & Paulo: si autem intelligatur illa ratio eadem prout est prædicatum essentialis, sic est proprietas substantiæ quartò modò.

Ut autem intelligatur qualiter prædicamentum substantiæ construat, sequens adjiciat schema in quo demonstrantur quæ directè, quæq; indirectè in eo collocantur, seu lateraliter: ubi notandum quòd hæc arbor, & quæcunq; alia quæ in Scholis proponi solet, sit adhuc imperfecta, nam plurimi intercedunt gradus à supremo genere descendendo usq; ad ultimam speciem quæ non omnes recensentur, est tamen perfectior ex omnibus quæ in Scholis post Porphyrium circumferuntur.

Notandum secundò, quòd post insinuationem Maffrii & Bellati animal dividam in rationale & irrationale, seu brutum & hoc in varias brutorum species, quia valde probabile est animal non esse immediatum genus respectu brutorum sicut respectu hominis, prout ab ipso etiam insinuat Aristotele 7. Met. 28. ubi inter equum & animal constituit aliud genus in nominatum, quod nunc appellari solet brutum.

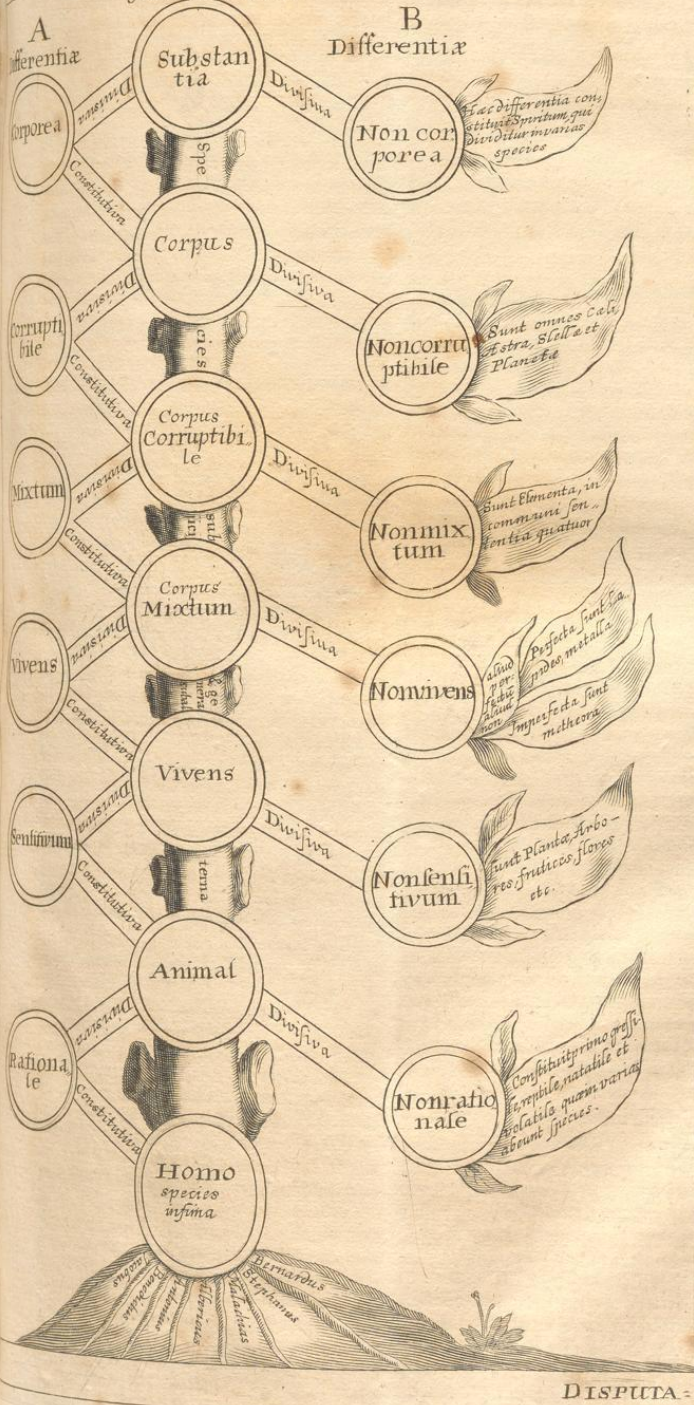
Notandum tertio. Quòd differentiæ quæ ponuntur in latere B. tantum possint contrahere gradus superiores, & nihil constituere ex illis quæ ponuntur in linea recta; differentiæ verò quo ponuntur ex latere A non modò contrahere gradus superiores, sed etiam constituere gradus inferiores quæ sunt in linea recta: verbi gratiâ, corporeum, contrahit substantiam & constituit corpus, non corporeum verò licet contrahat substantiam, non constituit aliquid quod poneretur directè statim in linea prædicamentali.

Arbor

Arbor Prædicamentalis

196

Genus Supremum

DISPUTA

